

ШЫН

№ 31
(17675)

2009 чылдың
март 26,
четверг

Садар өртээ
4 рубль.

Нийтиел-политиктиг солун • 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

Тыва Республиканың Чазаанда

БИРГИ ЧЕРДЕ – СУТ-ХӨЛ

(Кожууннарның социал-экономиктиг
хөгжүлдезиниң рейтингизиниң түңнелдери)

Март 24-те Тыва Республиканың Чазааның ээлчеглиг хуралы болуп эрткен. Чазак кежигүннеринден аңгыда, хуралга кожууннарның чагырга даргалары, үлетпүр бүдүрүлгө организацияларының удуртукчулары чалатканнар болуп киришкен. Хуралды Чазак Даргазының бирги оралакчызы С.Тен башкарып эрттирген.

Тыва Республиканың Чазааның «Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының, хоорай округтарының 2008 чылда мурнады хөгжүдөр национал төлөвилелдерниң кол-кол угланыышкыннарын боттандырганының үндезининге барымдаалап, оларның социал-экономиктиг хөгжүлдезиниң көргүзүлгелериниң талазы-биле каттышкан рейтингизиниң дугайында» доктаалын бир дугаарында сайгарып көргөн болгаш аңаа кожуун удуртукчуларының сонургалы улуг болган. Чүге дизе эрткен чылдан бээр ажил-агыйның 32 адырларына эки түңнелдерни чедип алган кожуун республиканың 19 кожууннарының тиилекчизи болуп, 10 млн. акша шаңналын ап, Наадымны ол кожуунга эрттирер дугайында доктаалдың күүселдези боттанып эгелээн. Эрткен чылын Өвүр кожуун тиилекчи болуп, республика Наадымны эрттирер эргени чаалап алган. Чазак Даргазының бирги оралакчызы С.Тен Өвүр кожуунда чаартылгалар хөй, Культура бажыңын чаартыр септээн, улуг стадион ажылгалга кирген, оруктар чаарттырган, Хандагайты суурнуң чурттакчы чону кудумчуларны, бажың-балгаттарны чугайлап чаагайжыткан, чеде бээрге, каракка чаа, көскү болуп турганын демдеглээн.

Эрткен 2008 чылдың түңнелдери-биле Сүт-Хөл кожуун бирги черде (түңнел балдын көргүзүлгелери 7,48), ийги черде Өвүр кожуун (түңнел балдын көргүзүлгелери 8,02), а үшкү черде — Таңды (түңнел баллы 8,05). Рейтингиниң сөөлгү черинде — Чаа-Хөл (түң-

нел баллы 12,30), оон бетинде Тес-Хем кожуун (түңнел баллы 12,19). Эң сөөлгү черлерни алган кожууннар Чаа-Хөл доктаалында ажилды шапкынчылары-биле чүнү кылырының дугайында сүмелерни берген. Доктаалда айтып турары болза, Чаа-Хөл кожууннуң Ак-Туруг, Шаңчы суурларына фельдшер-акушер пунктуларының тудуун дүргедер, чаш уругларның өлүп хораан чоруун кызылары-биле чогуур ажилдарны чорудар, кожуун девискээринге дилиг материалдары кылыр бүдүрүлгелерни көвүдөдир, кем-херек үүлгедир чоруктарны кызылары-биле суурларга улусчу дружиналарны тургузар ажилдарны чорудар.

Доктаалда сөөлгү черлерни алган (17,18 дугаар) Тес-Хем болгаш Барыын-Хемчик кожууннарның чагырга черлеринге чогуур сүмелерни база кириген. Ылаңгыя кайыдаа кожуунда биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чорукту деткир ажилды күштелдиреринче кичээнгейни шыңгырадырын айтып турар.

Хуралга Чаа-Хөл (А.Д.Түлүш), Эрзин (Б.А. Дамдын), Тес-Хем (В.С. Орус-оол) кожууннарның чагырыкчылары боттарының ажил-чорудулгазын бот-шүгүмчүлел-биле чугаалап, эрткен чылдың түңнелдерин үндүрген рейтинг талазы-биле боттарының санал-оналын киригеннер.

Чазак хуралына республикада кыштаглаашкынның чоруп турарының дугайында база чугаа болган. Нийтизи-биле кыштаглаашкын чүгээр чоруп турар-даа болза, чамдык кожууннарда мал бажы хорап турар. Ылаңгыя бо хуннерде Эрзин кожуунда 905 баш мал өлгөн, мал чеми чедишпес, кыш төнгүжеге ам-даа 100

тонна мал чеми херегин айтып, чамдык ажил-агыйлар Кур-Чер суурнуң чурттакчыларындан танышкөрүш аайы-биле сизген садып ап турарын кожун чагырыкчызы чугаалааш, малга эң берге үе час дээрзин демдегеп, Көдээ ажил-агый яамызындан дузалаарын дилээн. Бо чугула айтырыгны өске кожуннар чагырыкчылары база деткээн. Чазак Даргазының бирги оралакчызы хуралдың протоколундан ушта бижилгени Көдээ ажил-агый яамызынче чоруткаш, яамының ажилдакчыларына республиканың ажил-агыйларына часкы үеде акша-көпеек-биле дузалажырын дааскан.

Кожун чагырыкчыларының хөй келгени-биле оларның адрезинге Чазак кежигүннеринден чагыг-сүме база хөй болган: часкы үеде суг чайындан баш удур белеткенир, часкы тарылга баш удур белеткенир, өртке удур чон ортузунга тайылбыр ажилын амдан эгелээш чорудар, чоокку үеде кожуннар төптеринче автобустар халып эгелээр, ынчангаш чамдык кожуннарда үрелген автовокзалдарны ажылгалче катап кирир, автобустар чүгле автовокзалдарга чорумалдарны чедирип, доктаар дугайында доктаал үнген...

Эрткен чылдың түңнели-биле кожуннар аразына бирги черни Сүт-Хөл кожуун ап, бо чылын республика Наадымны эрттирер эргени чаалап алган. Оон бетинде кожуннуң социал хөгжүлдези дээш ажилдар хөй болуру чугаажок. Чоокта чаа Чазак Даргазы Ш.Кара-оол ол кожунга чедип, чедер-четпестерин чугаалажып, чон-биле ужурашкан. Ам-на Хемчик кежир ыяш көвүрүг чаартынар, Суг-Аксының төвүнде спорт шөлүн улгаттырар, суурлар аразының кеңигей оруктары дескиленир, доврак-доозун шеглээр боор дээрзинге бүзүрел улуг. Өгбелерим чурту өзүп сайзыраарла болзунам!

Светлана МОНГУШ.

Россия Федерациязының Чазаанда

ТӨӨГҮДЕ ТУРУП КӨРБЭЭН ХОВАР ТОМУЙЛАШКЫН

(Аграр сайыт – херээжен кижиге)

Чоокта чаа Россия Федерациязының Көдээ ажил-агый болгаш аш-чем яамызының сайыдынга Президент Дмитрий Медведев херээжен сайытты томуйлаанын төп телевидениеден көргөн боор силер.

Челябинск область чурттуг, 47 харлыг Елена Скрынниктиң баштайгы алыс эртеми — эмчи. РФ-тин Чазааның чанында Улус ажил-агыйның академиязын 1992 чылда чедишкенин дооскан. Ол — Россияның төөгүзүнде чурттуң көдээ ажил-агыйын удуртуп-баштаар сайыттың албан-дужаалында бир дугаар херээжен кижиге бооп турар болгаш, амгы үеде Чазакта ол хире улуг албан-дужаалдыг үш дугаар херээжен сайыт бооп турар.

Бо чоокку үеде чурттуң аграр ажил-агыйның чаа сайыды тараа үрезиннеринин, кывар-чаар материалдарның өрттэн болгаш эът рыногунун байдалын ханы сайгарарын планнап турар.

Елена Скрынник өг-бүлелиг, ийи уруглуг. Ол — фитнесинг изиг талалакчызы, аяныг, чараш стилдиг хепке, дагга чуңгулап, хаактарына кончуг ынак. Бо албан-ду-

жаалга ону томуйлаарының бетинде ол парашют-биле шураарын күзеп, планнап турган болза, ам оон мурнунда оон-даа артык харыс-салгалыг кончуг улуг чурттуң иштинге часкы тарылганын организациялар дорт онаашкан.

«Российская газета» солундан белеткээн.

Редакцияга чагаа-харыы

ТЕЛЕВИЗОРУВУСТУ КЫМ ТӨЛЕП БЭЭРИЛ?

Делегейде чүч бооп турарын телевизордан дорт көрүп билип олурар апарган сайзыраңгай чеде чурттап чор бис. Ол чокта караңгы дүмбейде дег, солун-сеткичтер номчуза-даа, кижиге черле амыдыралдың аайы-биле долчу чуртталга чурттавайын турар ышкаш болур.

Январь 1-де Чыраа-Бажы суурда электри күжү хеп-хенертен улгаткаш, элээн каш бажыңнарның телевизору, соодукчузу, плитазы дээн ышкаш дериг-херекселдери ажылглаттынмас кылдыр өрттенген. Мындыг таварылгада өрттенген телевизорувусту болгаш өске-даа электри-биле ажилдаар дериг-херекселдеривис дээш когаралды кым төлеп бээрил?

Оолак КАРА-САЛ.

Чөөн-Хемчик кожуун, Чыраа-Бажы суур.

РЕДАКЦИЯДАН: Электри күжүнүн улгатканының дугайында кайнаар дыңнаткан силер? Суму чагыргазы ол дугайында билир турган бе?

Силерниң кожуннуң төпчүткен электри четкилериниң удуртур чери Ак-Довурак хоорайда турар дээрзин Тываның электри четкилериниң диспетчеры биске дыңнаткаш, дериг-херекселдериниң электри күжүнүн улгатканындан өрттенип, ажылгалдан үнген дээрзин ол организация шынзыдар ужурулуг деп тайылбырын берген.

КАССА АППАРАДЫ ЧОКТА АЖЫЛДАП БОЛУР МЕН БЕ?

Сайгарлыкчы документилик мен. Каш акша пенсиям алгаш, студент ажы-толүмге бичии-даа болза, дуза болзун дээш цүрмек барааннар садып олурар мен. Үндүрүг инспекциязының ажилдакчылары келгеш, касса аппараты негээр-дир. Ол аппаратты каш айың пенсиязын чыып тургаш, садып алыр мен. 16 муң рубль болур деп меңээ чугааладылар. Ол меңээ дыка улуг акша болуп турар. Бичии хемчээлдиг киоскилик кижиге-дир мен, ол аппарат чокта ажилдаар эргем бар бе?

Н.Д.Ондар.

Теве-Хая суур.

РЕДАКЦИЯДАН: Федералдыг үндүрүг албанының Тыва Республикада эргелелинче мындыг айтырыгны салырыыска: «Ийе, касса аппаратын шупту сайгарлыкчылардан негеп турар бис» деп харыылаан.

Чазак Даргазының ажыл-албаны

БОТ-БИЛЧИЛГЕЛИГ БАЙДАЛГА ЭРТКЕН

Март 23-те Чазак Бажыңга Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Шолбан Кара-оол Абаканның база Кызылдың Епископу Ионофаны, Протоиерей Александрны база Кызылда Ыдыктыг-Троицк хүрээзиниң улуг ламазы Вячеслав аданы хүлээп алгаш, Тывада православ шажынның ниити байдалына база Кызыл хоорайда туттунуп турар православ шажынның хүрээ комплекзинге хамаарыштыр чугааны кылган. Хүлээп алышкынга Чазак Даргазының оралакчызы А.Дамба-Хуурак, ТР-ниң өөредилге, эртем база аныяктар политиказының сайыды П.Морозов, ТР-ниң бойдус курлавырларының база экология сайыды С.Долгар, ТР-ниң Чазаның Даргазының Канцеляриязының удуртукчузу А.Веледеев, ТР-ниң Чазаның Даргазының шажын-чүдүлгө организациялары-биле харылзаа тударының талазы-биле чөвүлекчизи Мерген Ооржак олар база киришкен.

Чазак Даргазы Шолбан Кара-оол сөс алгаш, Абаканның база Кызылдың Епископу Ионофаның Тывада православ шажынга хамаарыштыр сагыш-сеткилин, бодалдарын илередип, санал-оналын, арга-сүмезин кирип ужуражыры-биле келгени дээш аңаа өөрүп четтиргенин илереткеш, Тывада сарыг шажын биле православ шажын кожа-хелбээ, боттарының дужунда, бот-билчилгелиг, амыр-тайбың сайзырап турарын, православ шажынның Кызылда Ыдыктыг-Троицк хүрээзиниң ламаларының тургузуп турар айтырыгларын, дилеглерин Чазак онза

кичээнгейге ап, болдунар-ла аргалар-биле дузалап турарын чугаалаан. Бистиң чуртувуста шажын-чүдүлгө катап тургустунуп, сайзырап, сарыг шажынның-даа, православ шажынның-даа хүрээлери бистиң республикада туттунуп турар чүве болганда, Кызыл хоорайда туттунуп турар православ хүрээ комплекзиниң тудуун доозарына Тываның Чазак черле деткимче-дуза көргүзерин, ону көргүзүрде ат-алдар, эрге-ажык чедип алып, политиктиг ойнап алышкын чедип алыры дээш-даа эвес, а иштиги сагыш-сеткилден күзелдини-биле кылырын, бо айтырыг талазы-

биле тодаргай хемчеглерни ап, хүрээ тудуун акшаландырып болур С.Пугачев, П.Бородин, О.Дерипаска дээн ышкаш кижилер-биле чугааны база чорудуп турарын, ол ышкаш Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазының депутаты И.Самойленконун саналын деткип, ону чоннуң тудуу кылдыр чарлап, хөй-ниитини база кириштирип болурун Чазак Даргазы бодунуң чугаазына онзалап демдеглээн. Ынчалза-даа православ хүрээ тудуунуң доозулбайн, саадап турарына хамаарыштыр республикада чамдык кижилер чон бажы төөредип, хоозун чүүлдер чугаалап, хөй националдыг, сарыг болгаш православ шажынның республикага бо айтырыгны политикажыдып, а ТР-ниң Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының чамдык депутаттары мырыңай Россияның Президентизинге медегел бижээниниң дугайында Ш.Кара-оол дыңнаткан.

Абаканның база Кызылдың Епископу Ионофан харыы сөс алгаш, республиканың хөй националдыг чону, православ шажын, оң чүдүкчүлери туттунуп турар хүрээ дээш сагыш аарып турары база ужуражыры-биле хүлээп алганы дээш өөрүп четтиргенин Чазак Даргазы Шолбан Кара-оолга илереткен.

Ам Бүгү-Русьтун Патриарыгы апарган Кирилл-биле 3 чыл бурунгаар чугаа кылып турда-даа, оң соонда Патриарх апаарга ужуражып чугаалажырга-даа Тываны, оң чурттакчы чонун, агаар-бойдузун, православ шажынның байдалын кончуг сонургап айтырып, чеде бээрин аазанын Епископ

Ионофан чугаалаан. Патриарх Кирилл кажан-даа келир чүве болза, Тывага төлөптүг уткуурун талазы-биле белеткел ажылдарын амдан эгелеп чорудуп эгелээрин ол сүмелзэн.

Тывада православ шажынга хамаарыштыр ол чүве чугаалааш, шажынның негтереп сайзыраарына хөй ажылдарның кылдынып турарын, оң иштинде Вячеслав ада амгы хүрээни чаарты, эде кылырын доозар деп барганын демдеглээш, Кызылда православ хүрээниң тудуун доозарына черле дузадан көргүзерин Чазак Даргазындан билээн.

Бо улуг хүрээ комплекзи ажылалга кире бээр, ол хоорайны улам шинчи кирип, алдынналчак куполдары-биле каастай бээрин, ам безин хоорайже кирип олураарга, чаа Национал музейниң сүвүр бажы алдынналып-чайынналып кайы ырактан уткуп турарга кижилер өөрүүр-дүр деп, Епископ Ионофан база чугаалаан.

Кызылга православ шажынның бот-тускайлаң Епархиязын тургузарының дугайында айтырыгны шийтпирлээр өйү келгенин ол база дыңнадып, Енисейниң кыдыына, «Азияның төвү» тураскаал турар ол кезек черге шаанда православ шажынның улуг эвес Архангел хүрээни турганы-биле аңаа биче-жек хүрээни (часовняны) тудуп тургузар айтырыгны өөренип көөрүн Чазак Даргазындан Епископ Ионофан билээш, ону тудуп тургузуп каар болзунарза, медегелдер бижип турар кижилерге тодаргай харыы, барымдаа болур ужурул деп, ол сүмелзэн.

ТР-ниң Улуг Хуралының Хоой-

лужудулга палатазының чамдык депутаттарының Россияның Президентизи Д. Медведевтиң адынга медегел хүлээп алырда бурунгаар көрүш, бодал чок болганын, хүрээ тудуунуң саадап турарына чылдак хап, айтырыгны политикаже шилчидип турарына таарзынмаан сеткилин Абаканның база Кызылдың Епископу Ионофан илереткен.

Кызылда Ыдыктыг-Троицк хүрээзиниң улуг ламазы Вячеслав ада сөс алгаш: «Хүрээ комплекзин дүрген доозары күзүңгич болбайн аан, ынчалза-даа хүрээлер чик туттунмай келгенин бодап, билип, бот-билчилгелиг, демни каттыштырып, сүмележип тургаш, тудугну доозарывыс чугула, хүрээ-хиит тудуу дээн ышкаш мындыг улуг ажыл-херекке арыг-чаагай сеткил, арыг бодалдар, арыг холдар херек» деп чугаалаан.

Ужуражылганың төңчүзүнде Чазак Даргазы Ш.Кара-оол 1914 чылда-ла Тываның Россияның камгалал хайгааралына (протекторатына) хүлээп ап турар үеде Россияга чораан Тываның төлээлеринге берген төөгүлүг, үнелиг крестти кабинетинде камныг шыгжап турарын Епископ Ионофанга база журналистерге көргүскен.

Абаканның база Кызылдың Епископу Ионофан ТР-ниң Чазаның Даргазы Ш.Кара-оолга «XX векте орус хүрээ-хиит» деп өңүг чараш номну белекке бээр, Чазак Даргазы улаштыр чонар-даштан чазан кошкарны тураскаалга сунуп, чаагай күзүшкүннерни кылган.

Адыгжы СААЯ.

Ай-кыс МАСПЫК-ООЛДУҢ тырттырган чуруктары.

МАРТ 27 – Бүгү-делегейниң театр хүнү
БАЙЫР ЧЕДИРИИШКИНИ

Хүндүлүг тыва театрының хоочуннары болгаш ажылдакчылары, артистер болгаш режиссерлар, тыва театрының хүндүткелдиг көрүкчүлери! Силер бүгү-делегей-биле тыва театрының үндөзилеттинген хүнү болгаш Бүгү-делегейниң театр хүнү таварыштыр чолукшуп, изиг байыры чедирилп тур мен.

Театр – ол дээрже бир онзагай тывызык оран-делегей. Оң көжегиниң артынга болуп эртер янзы-бүрү хуулгазын көргүзүлгөр, ону көрүп келген көрүкчү кижиниң сагыш-сеткилин доюлдуруп, оң бодалдарын бир тускай чүгүл чалгынналдырыптар. Чогум-на ындыг театр бисте бар. Оң чогадыкчы коллективи делегей, Россия чергелиг янзы-бүрү театр мөөрейлеринге кирип, шаңналдыг черлерге төлөптүг бооп келген.

Ээлчеглиг 74-кү театр сезонунда тыва театрының чогадыкчы коллективи багай эвес белеткенип, көрүкчүлеринге бедик утка-шынарлыг, онзагай солун чаа шиилерни бараалгадып турар.

Эргим өңүктөр, театр ажылдакчылары! Профессионал байырлал таварыштыр тыва театрының бүгү коллективинге, ылаңгыя хоочуннарга, быжыг кадыкшылды, өөрүшкү-маңайны, чаа-чаа чогадыкчы көдүрлүүшкүннерни күзедим!

Александр ШОЮН,

РФ-тиң Театр ажылдакчыларының эвилелиниң Тывада салбырының даргазы.

В. ОЮННУҢ ХЕРЭЭН
КАТАП ИСТЕП ЭГЕЛЭЭН

ТР-ниң Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының Даргазына хамаарыштыр кеземче херээниң сайгарылгазын катап эгелээн.

2008 чылдың июль 10-да РФ-тиң прокуратуразының чанында Истелге комитетиниң истелге эргели ТР-ниң Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының даргазына хамаарыштыр РФ-тиң КК-ниң 286 чүүлүнүн 2 кезээ-биле кеземче херээн оттургаш, улаштыр истээри-биле ону РФ-тиң прокуратуразының чанында Истелге комитетиниң Сибирь федералдыг округ талазы-биле истелге килдинче 2008 чылдың октябрь 8-те дамчыдып берген.

РФ-тиң прокуратуразының чанында Истелге комитетиниң Сибирь федералдыг округ талазы-биле истелге килдиниң удуртукчузуна оралакчызы В.П. Ануфриевтиң 2009 чылдың февраль 9-та доктаалы-биле В.М. Оюнга хамаарышкан кеземче херээн РФ-тиң КК-ниң 286 чүүлүндө көрдүнген кем-херек үүлгединиң составы оң хөдөлишкүннеринде чок болганы-биле холбаштыр соксаткан. РФ-тиң прокуратуразының чанында Истелге комитетиниң

кеземче херээн хынаанының түн-нелдерин езугаар В.М. Оюнга хамаарышкан кеземче херээн соксатканының дугайында 2009 чылдың март 20-де доктаалды күш чок болдуруп, кеземче херээниң сайгарылгазын катап эгелээн болгаш истелгени организастаары-биле РФ-тиң прокуратуразының чанында Истелге комитетиниң Сибирь федералдыг округ талазы-биле истелге килдинче чоруткан.

РФ-тиң прокуратуразының чанында Истелге комитетиниң Тыва Республикада истелге эргелигиниң албан езузунуң сайтызы.

1982-1991 чылдарда төрүттүнген хамаатыларны 2009 чылдың апрель-июль айларда шериг албанынче Тыва Республикага келдиртиринин дугайында ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ АЙТЫШКЫНЫ

1. Келдиртилгеден хостаан болгаш соңгаарлаткан эрге көрдүмзүн 1982-1991 чылдарда төрүттүнген хамаатыларны 2009 чылдың апрель-июль айларда шериг албанынче келдиртилгезин Тыва Республикага чорудар.

2. Тыва Республиканың келдиртилге комиссиязының кол болгаш курлавыр составтарын (№1 капсырылга);

- Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының келдиртилге комиссияларының кол болгаш курлавыр составтарын (№2 капсырылга);

- 2009 чылдың чазын Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларына келдиртилгени чорударының графигин (№3 капсырылга) бадылаар.

3. Республиканың чыылда пунктузунун чогу-биле холбаштыр хамаатыларны шериг албанынче келдиртилгени Кызыл хоорайның шериг комиссариадының келдиртилге пунктузунун баазына чорудар.

4. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы;

- шериг албанынче келдиртир ужурлуг хамаатыларның эмчи шинчилгезин ханды-рары-биле 2009 чылдың келдиртилге кампаниязын эргежок чугула эмнер, эмнелге дериг-херекселдери, көжүр чоруур рентген кабинети, херекселдер болгаш эт-хөреңги-биле хандыраар;

- стационарлыг (амбулаторлуг) эмчи шинчилгези (эмнээшкн) негетинип турар шеригке келдирткенерге эргежок чугула санныг чыдар черлерни аңгылап бербишаан, Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының эмнелге албан черлеринин санын тодарадыр болгаш ону Тыва Республиканың шериг комиссариадынга дужаар;

- Тыва Республиканың чыылда пунктузунга күштүг болуп турар хоойлужудулга дүүшүр көжүр чоруур рентген дериг-херексел, эмчи специалистерни, ВИЧ-ге болгаш РВ-ге хан алыр лаборантыларны томуйлап бээр;

5. Шериг албанынче хамаатыларны келдиртир турар үеде Тыва Республиканың Иштики херектер талазы-биле яамыга:

- Тыва Республиканың чыылда пунктузунга Тыва Республиканың шериг комиссариаттарының келдиртилге пунктуларын хаматтыларның организастыг үделгезин хандыраар сорулга-биле Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының шериг комиссариаттары-биле дугуржулга езугаар милиция нарядтарын аңгылаарын;

- Чепсектиг Күштерни комплектилээр-биле хамаатыларны үдеп чорудуп турар үеде Тыва Республиканың чыылда пунктузунга милицияның нарядының хондур дежурный-лаашкынын тургузарын;

- шериг учедундан болгаш шериг албанынче келдиртилгеден дезип турар хамаатыларга күштүг болуп турар хоойлужудулга езугаар доктааткан хемчеглерни хүлээп алырын;

- хемчеглерни доктааткан чурум езугаар эрттиреринге болгаш келдиртир турарлар-

ның дактилоскоптуг бүрүткелинин даңзы-лаашкын документтерин тургузары-биле специалистерни аңгылап бээрин сүмелээр.

6. Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы шериг албанынче хамаатыларның келдиртилгезинин үезинде:

- Тыва Республиканың чыылда пунктузунга агитаторларны аңгылаар;

- шериг албанынче хамаатыларның келдиртилгезинин үезинде кижизидилге ажылының болгаш культура-массалыг ажылдар талазы-биле планны чыылда пунктузунга боттандыраарына дузаны чедирер;

- Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының удуртукчуларының, Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының келдиртилге комиссияларының даргаларының, шериг албанынче келдиртир турар хамаатыларның эмчи шинчилгезин эрттирер турар эмчи специалистерниң киржилгези-биле учет-келдиртилге ажылының талазы-биле ийи хонуктун чыылдазын эрттиреринге 2009 чылдың март 26-27 хүннеринде республиканың С.Пюрбю аттыг Улусчу чогаадылга төвүнүн көрүкчүлөр болгаш биче залдарын бээр;

- келдиртир турарларның мурнунга артистерниң, бот-тывынгыр уран чүүл коллективтеринин концерттерин, Ада-чуртун Улуг дайынының хоочуннары, Чепсектиг Күштерниң хоочуннары, интернационалистчи дайынчылар, келдиртикчилерниң ада-иелери-биле ужуражылгаларны организастаар.

7. Тыва Республиканың Өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының яамызы хамаатыларның шериг албанынче келдиртилгезинин үезинде:

- Тыва Республиканың шериг комиссариады, Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы-биле кады 2009 чылдың май айның ийиги чартында Келдиртикчинин хүнүн эрттирери-биле сценарий планын ажылдап кылыр;

- Чепсектиг Күштерни комплектилээр-биле Келдиртикчинин хүнүнде Кызыл хоорайның Арат шөлүнге хамаатыларның байырлыг үделгезин организастаар.

8. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы, Тыва Республиканың Иштики херектер талазы-биле яамызы (дугуржулга езугаар), Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы, Тыва Республиканың Өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының яамызы келдиртилге доостурга, Тыва Республиканың Чазаның Даргазынга бо Айтышкынның күүселдезинин дугайында отчетту бээр.

9. Бо Айтышкынны «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

10. Бо Айтышкынның күүселдезинин контролон Тыва Республиканың Чазаның Даргазының чанында Хөй-ниитинин айыыл чок чоруунун чөвүлелинин секретариатынга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2009 чылдың март 10

№26-РП.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2009 чылдың март 10-да №26-РП Айтышкынынга №1 капсырылга

Тыва Республиканың келдиртилге комиссиязының кол болгаш курлавыр составтары

Шолбан Валерьевич Кара-оол – Тыва Республиканың Чазаның Даргазы, даргазы; Сергей Васильевич Тарулин – Тыва Республиканың шериг комиссары, дарганың оралакчызы (дугуржулга езугаар);

Виктория Викторовна Музалева – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының фельдшери, секретарь (дугуржулга езугаар);

Комиссияның кежигүннери: Виктор Викторович Воверис – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының терапевти (дугуржулга езугаар);

Наталья Петровна Деринг – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-

эмчи комиссиязының диш эмчизи (дугуржулга езугаар);

Надежда Викторовна Долганова – республиканың психиатрия эмнелгезинин психиатры (дугуржулга езугаар);

Вячеслав Октябрьевич Донгак – Тыва Республиканың культура болгаш информация политиказының сайыды;

Ольга Дмитриевна Дүмен-Баир – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының карак эмчизи (дугуржулга езугаар);

Виктор Иванович Лесняк – Тыва Республиканың иштики херектер талазы-биле сайыды (дугуржулга езугаар);

Олег Борисович Литовченко – Тыва Рес-

публиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының кеш-шээр аарыглар эмчизи (дугуржулга езугаар);

Сергей Саин-Белекович Монгуш – Тыва Республиканың Чазаның Даргазының чанында Хөй-ниитинин айыыл чок чоруунун чөвүлелинин секретариатының удуртукчузу;

Петр Александрович Морозов – Тыва Республиканың өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының сайыды;

Ульяна Хүлер-ооловна Нурсат – Тыва Республиканың шериг комиссариадының чанында республиканың ада-ие комитетинин даргазы (дугуржулга езугаар);

Александр Доткан-оолович Ооржак – Тыва Республиканың кадык камгалал са-

йыды;

Галина Ивановна Осипова – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының невропатологу (дугуржулга езугаар);

Нелли Александровна Седип – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының кезер эмчизи (дугуржулга езугаар);

Ольга Валерьевна Скиданова – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының лор эмчизи (дугуржулга езугаар);

Виталий Сергеевич Чаж-оол – Тыва Республиканың Чонну ажылга хаара тудар күрү-не албаны агентилелдин директору.

Тыва Республиканың келдиртилге комиссиязының курлавыр составы

Анатолий Партизанович Дамба-Хуурак – Тыва Республиканың Чазаның Даргазының оралакчызы, даргазы;

Александр Геннадьевич Машинский – Тыва Республиканың шериг комиссариадының 2-ги салбырының начальнигинин хүлээлгезин күүседип турар, дарганың оралакчызы (дугуржулга езугаар);

Анченмаа Анай-ооловна Ондар – Тыва Республиканың шериг комиссариадының шериг-эмчи комиссиязының эмчи сестразы, секретары (дугуржулга езугаар);

Комиссияның кежигүннери: Владимир Эникленович Байкара – Тыва Республиканың иштики херектер талазы-биле сайыдының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

Елена Ивановна Глушенко – республиканың стоматология поликлиниказының диш эмчизи (дугуржулга езугаар);

Елена Сергеевна Зырянова – республиканың кеш-шээр аарыглар диспансеринин кеш-шээр аарыглар эмчизи (дугуржулга езугаар);

Андрей Ондарович Каң-оол – республиканың психиатрия диспансеринин психиатр-эмчизи (дугуржулга езугаар);

Светлана Вениаминовна Комарицына – республиканың №1 эмнелгезинин лор эмчизи (дугуржулга езугаар);

Галина Николаевна Корж – республиканың №1 эмнелгезинин терапевт эмчизи (дугуржулга езугаар);

Урана Алдын-ооловна Кюрю – Тыва Республиканың Чонну ажылга хаара тудар күрү-не албаны агентилелдин директорунун оралакчызы;

Ираида Сааяевна Майнакова – хоорайның №1 поликлиниказының невропатолог эмчизи (дугуржулга езугаар);

Елизавета Эртнеевна Монгуш – республиканың №1 эмнелгезинин карак эмчизи (дугуржулга езугаар);

Владимир Очур-оолович Ондар – Тыва Республиканың Өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының яамызының эргелелинин начальниги;

Мерген Чылбааевич Ооржак – Тыва Республиканың Күш-культура болгаш спорт агентилелинин директору;

Анатолий Константинович Югай – республиканың №1 эмнелгезинин кезер эмчизи (дугуржулга езугаар).

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2009 чылдың март 10-да №26-РП Айтышкынынга №2 капсырылга

Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының келдиртилге комиссияларының кол болгаш курлавыр составтары

Кол состав

Кожуунун ады.
Фамилиязы, ады, адазының ады.

Бай-Тайга

- Михаил Сентябрьевич Монгуш – муниципалдыг тургузугнун чагыргазының даргазы, келдиртилге комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Валерий Геннадьевич Бочкарев – Барыин-Хемчик болгаш Бай-Тайга кожууннарының шериг комиссары, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Любовь Демьяновна Приходько – шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиязының секретары (дугуржулга езугаар);

- Алевтина Кирововна Чамбий-оол – Бай-Тайганың төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг эмчи комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Оксана Огаан-ооловна Донгак – Бай-Тайга кожууннун өөредилге килдизинин методизи (дугуржулга езугаар);

- Эрес Каин-оолович Шокпаа – Бай-Тайга кожууннун иштики херектер килдизинин милицияның бүрүн эргелиг участок шагдаа-зының начальниги (дугуржулга езугаар);

- Каң-оол Иргитович Седип – Бай-Тайга кожууннун чурттакчы чонну ажылга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Барыин-Хемчик

- Иван Сааяевич Идам-Сюрюн – муниципалдыг тургузугнун чагыргазының даргазы,

келдиртилге комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Валерий Геннадьевич Бочкарев – Барыин-Хемчик болгаш Бай-Тайга кожууннарының шериг комиссары, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Любовь Демьяновна Приходько – шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиязының секретары (дугуржулга езугаар);

- Валентина Орус-ооловна Салчак – Барыин-Хемчиктин төп кожуун эмнелгезинин поликлиника ажылының эргелекчизи, шериг-эмчи комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Светлана Монгушевна Ховалыг – Барыин-Хемчик кожууннун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Анатолий Сатович Аратан – Барыин-Хемчик кожууннун чурттакчы чонну ажылга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

- Аяс Дадар-оолович Донгак – Барыин-Хемчик кожууннун иштики херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар).

Чөөн-Хемчик

- Анатолий Начын-оолович Тюлюш – муниципалдыг тургузугнун чагыргазының даргазы, келдиртилге комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Валерий Николаевич Чистогашев – Чөөн-Хемчик болгаш Сүт-Хөл кожууннарының шериг комиссары, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Аяна Доржатпаевна Тюлюш – шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиязының секретары (дугуржулга

езугаар);

- Эрес Дасович Бирлей – Чөөн-Хемчиктин төп кожуун эмнелгезинин невропатолог эмчизи, шериг-эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Валентин Сергеевич Баянов – Чөөн-Хемчик кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Инна Байыр-ооловна Монгуш – Чөөн-Хемчик кожуунун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Найдана Владимировна Ооржак – Чөөн-Хемчик кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Каа-Хем

- Александр Васильевич Шелехов – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Михайлович Метусов – Каа-Хем кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Татьяна Сергеевна Аргунова – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Саита Ивановна Салчак – Каа-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин кезер эмчизи, шериг-эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Роман Сувакович Сувак – Каа-Хем кожуунун иштиги херектер килдизинин хей-ниитинин айыыл чок чоруунун милициязынын начальниги (дугуржулга езугаар);

- Самдар-оол Олтуг-оолович Чүлдүм – Каа-Хем кожуунун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Анай-Хаак Сергеевна Нурзет – Каа-Хем кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн профессионал угланышкын талазы-биле башкарыкчы специализи (дугуржулга езугаар).

Кызыл кожуун

- Анатолий Ооржакович Үндезин – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазынын хүлээлгезин күүседип турар, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Андрей Алексеевич Безладный – Кызыл кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Наталья Владимировна Завьялова – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Неля Марковна Соян – Кызыл кожуунун төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг-эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Юрий Николаевич Монгуш – Кызыл кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Зоя Алексеевна Самбу – Кызыл кожуунун өөредилге эргелелинин инспектору (дугуржулга езугаар);

- Галина Сатовна Ондар – Кызыл кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар);

- Мария Май-ооловна Сундуй – Кызыл кожуунун чагыргазынын аныктар херектеринин талазы-биле килдизин башкарыкчы специализи (дугуржулга езугаар).

Мөңгүн-Тайга

- Алексей Ооржакович Очур-оол – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Руслан Петрович Хомушку – Мөңгүн-Тайга болгаш Өвүр кожууннарнын шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Аяс Сергеевич Адан-оол – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Аяк-Кыс Манчин-ооловна Тейнин – Мөңгүн-Тайганын төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин хүлээлгезин күүседип турар, шериг-эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Людмила Чертаг-ооловна Очур-оол – Мөңгүн-Тайга кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Окпан-оол Хирлидокович Донгак – Мөңгүн-Тайга кожуунун иштиги херектер килдизинин улуг участок шагдаазы (дугуржулга езугаар);

- Валентина Дилгижековна Попу – Мөңгүн-Тайга кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Өвүр

- Александр Санчат-оолович Куулар – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын баштыгы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Руслан Петрович Хомушку – Мөңгүн-Тайга болгаш Өвүр кожууннарнын шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Аяс Сергеевич Адан-оол – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Оксана Шыраповна Монгуш – Өвүрнүн төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизи, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Татьяна Даш-ооловна Куулар – Өвүр кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Владимир Кончук-оолович Сат – Мөңгүн-Тайга кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар);

- Буян Эрес-оолович Монгуш – Өвүр кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар).

Би-Хем

- Сергей Мөңгеевич Оюн – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Сергей Евгеньевич Гибалов – Би-Хем кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Людмила Викторовна Кожухова – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Зинаида Николаевна Доронина – Би-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Алдын-Херел Анатольевич Куулар – Би-Хем кожуунун иштиги херектер килдизинин ООД УУМ болгаш ПДМ начальнигинин оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Марина Анатольевна Бурдакова – Би-Хем кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Мира Тадар-ооловна Ондар – Би-Хем кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Сүт-Хөл

- Макар Бавукович Донгак – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Валерий Николаевич Чистогашев – Чөөн-Хемчик болгаш Сүт-Хөл кожууннарнын шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Аяна Доржатпаевна Тюлюш – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Геннадий Бавуевич Сарыглар – Сүт-Хөлдүн төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг-эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Татьяна Анзатовна Соскут – Сүт-Хөл кожуунун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Дамдынчап Алдын-оолович Ховалыг – Сүт-Хөл кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар);

- Олег Геннадьевич Луду – Сүт-Хөл кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар).

Таңды

- Сергей Чорбаевич Ондар – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Владимирович Медведев – Таңды кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Татьяна Дмитриевна Алекина – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Екатерина Калдар-ооловна Надина – Таңдынын төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Наталья Никитична Медведева – Таңды кожуунун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Дмитрий Норбуевич Сат – Таңды кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Урана Монгушевна Нурзат – Таңды кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Тес-Хем

- Владимир Соянович Орус-оол – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Владислав Александрович Орлов – Тес-Хем кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Саяна Бабый-ооловна Иргит – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Чечек Ондаровна Халбыш-оол – Тес-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизи, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Галина Оюновна Достай – Тес-Хем кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Аяс Сергеевич Хүрбе – Тес-Хем кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Кара-оол Лопсанович Лапча – Тес-Хем кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар);

- Аржаана Сергеевна Санчы – шериг комиссарынын профессионал угланышкын талазы-биле НО-2 салбырынын улуг дузалакчызы (дугуржулга езугаар).

Тожу

- Аяс Чаш-оолович Айыр-Санаа – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Вячеслав Анатольевич Нефедов – Тожу кожуунун шериг комиссарынын хүлээлгезин күүседип турар, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Ольга Ивановна Нейдорф – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Орлан Эрес-оолович Кыргыс – Тожунун төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизи, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виктор Шаш-оолович Шырап – Тожу кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Аяс Чаш-оолович Ондар – Тожу кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Светлана Серен-Ламаевна Ооржак – Тожу кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Улуг-Хем

- Илья Опакович Сендин – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Анатольевич Смолянинов – Улуг-Хем кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Азиана Артуровна Дондувай – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Владимир Иванович Данжалов – Улуг-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг эмчи комис-

сиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Шолбан Кызыл-оолович Бойбу – Шагаан-Арыг хоорай чагыргазынын баштыгы (дугуржулга езугаар);

- Анатолий Михайлович Черногородов – Улуг-Хем кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Вячеслав Сергеевич Макал-оол – Улуг-Хем кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Эрзин

- Александр Давидович Кур – муниципалдыг тургузугун чагыргазынын баштыгы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Аян Хирлиг-оолович Саая – Эрзин кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Руслана Сосурбарымовна Дончут – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Аяна Чапаевна Сайды – Эрзин кожуунун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Светлана Ижиевна Сотпа – Эрзин кожуунун чурттакчы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар);

- Григорий Николаевич Бойду – Эрзин кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Кара-оол Шагжыевич Чамзырай – Эрзиннин төп кожуун эмнелгезинин отоларинголог эмчизи, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар).

Чаа-Хөл

- Алдын-оол Дарын-оолович Түлүш – Чаа-Хөл район муниципалдыг тургузугун чагыргазынын баштыгы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Анатольевич Смолянинов – Улуг-Хем кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Азиана Артуровна Дондувай – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- А.А.Дагба-Лама – Чаа-Хөлдүн төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Оксана Манаковна Дамба – Чаа-Хөл кожуунун өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Байлак Байыр-оолович Чүлдүм – Чаа-Хөл кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Виктория Чигжитовна Доржу – Чаа-Хөл суурнун чагыргазынын баштыгы (дугуржулга езугаар).

Чеди-Хөл

- Эрес Михайлович Хуурак – Чеди-Хөл кожуунун чагыргазынын даргазы, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Владимирович Медведев – Таңды кожуунун шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Татьяна Дмитриевна Алекина – шериг комиссариадын фельдшери, келдиртилге комиссиязынын секретары (дугуржулга езугаар);

- Надежда Кыс-ооловна Монгалыби – Чеди-Хөлдүн төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизи, шериг эмчи комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Нина Багай-ооловна Матпа-Кара – Чеди-Хөл кожуунун өөредилге килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Александр Хапуй-оолович Монгуш – Чеди-Хөл кожуунун иштиги херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар).

Кызыл хоорай

- Владислав Товариштаевич Ховалыг – Кызыл хоорайнын мэри, келдиртилге комиссиязынын даргазы (дугуржулга езугаар);

- Николай Федорович Францевич – Кызыл хоорайнын шериг комиссары, комиссиянын даргазынын оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Людмила Григорьевна Шаболина - шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Ирина Викторовна Третьякова - Кызыл хоорайның №2 поликлиникасының невролог эмчизи, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Лариса Сереновна Андалаева - Кызыл хоорайның чагыргазының өөредилге болгаш аныктар политиказының департаментинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Владимир Темир-оолович Монгуш - Кызыл хоорайның иштики херектер эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Галина Александровна Сергеева - Кызыл хоорайның чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Курлавыр составы

Кожуунуң ады.

Фамилиязы, ады, адазының ады.

Бай-Тайга

- Жанна Оолаковна Аракчаа - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Евгений Михайлович Чадамба - шериг комиссариадының салбырының начальниги, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Раиса Делеговна Монгуш - шериг комиссариадының СПНО-2, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Аяна Каң-ооловна Иргек - Бай-Тайганың төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Сай-Суу Ивановна Монгуш - Бай-Тайга кожуунуң өөредилге килдизинин методизи (дугуржулга езугаар);

- Шеңне Николаевна Хертек - Бай-Тайга кожуунуң чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн специализи (дугуржулга езугаар);

- Шолбан Окпан-оолович Саая - Бай-Тайга кожуунуң иштики херектер килдизинин КАИ инспектору (дугуржулга езугаар);

Барыын-Хемчик

- Василий Клинович Күжүгет - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Евгений Михайлович Чадамба - шериг комиссариадында килдис начальниги, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Лариса Делеговна Монгуш - шериг комиссариадының СПНО-2, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Валентина Орус-ооловна Салчак - Барыын-Хемчиктин төп кожуун эмнелгезинин поликлиника ажилының эргелекчизи, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Ирина Хүлеевна Иргит - Барыын-Хемчик кожуунуң өөредилге килдизинин кадрлар килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Светлана Өлзеевна Манчина - Ак-Довурак хоорайның чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар);

- Мерген Ачын-оолович Сарыглар - Барыын-Хемчик кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар).

Чөөн-Хемчик

- Чимис Шириновна Монгуш - муниципалдыг тургузугнуң чагырга баштыңының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Мерген Ратимирович Чечен - Чөөн-Хемчик болгаш Сүт-Хөл кожууннарның шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Аяна Доржатпаевна Тюлюш - шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

езугаар);

- Алла Байкараевна Донгак - Чөөн-Хемчиктин төп кожуун эмнелгезинин психиатр эмчизи, шериг эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Рада Базыр-Садыевна Хертек - Чөөн-Хемчик кожуунуң өөредилге килдизинин улуг инспектору (дугуржулга езугаар);

- Шолбан Михайлович Донгак - Чөөн-Хемчик кожуунуң иштики херектер килдизинин начальнигинин оралакчызы (дугуржулга езугаар);

Каа-Хем

- Владимир Григорьевич Мурыгин - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Андрей Валерьевич Носырев - шериг комиссариадының салбырының начальниги, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Тамара Александровна Двоглазова - шериг комиссариадының профессионал психологтук шилилге килдизинин начальнигинин улуг дузалакчызы, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Валентина Петровна Ооржак - Каа-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин кезер эмчизи, шериг эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Айлана Александровна Уванзай - Каа-Хем кожуунуң өөредилге килдизинин кижизидилге ажилының талазы-биле методизи (дугуржулга езугаар);

- Каң-оол Бегзиевич Сарыглар - Каа-Хем кожуунуң иштики херектер килдизинин участоктун улуг шагдаазы (дугуржулга езугаар);

- Чайма Валерьевна Саврак - Каа-Хем кожуунуң чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн башкарыкчы специализи (дугуржулга езугаар).

Кызыл кожуун

- Мария Афанасьевна Буурлудай - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Каң-оол Оттук-оолович Даваа - шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Зинаида Шагдыр-ооловна Чамзын-оол - Кызыл кожуунуң төп кожуун эмнелгезинин эмчи сестразы, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Галина Канзаевна Хүреңмей - Кызыл кожуунуң төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виктор Кузьмич Хүлер - Кызыл кожуунуң иштики херектер килдизинин ХАЧ милициясының начальниги (дугуржулга езугаар);

- Долаана Юрьевна Куулар - Кызыл кожуунуң өөредилге эргелелинин методизи (дугуржулга езугаар);

- Ирина Курбатаевна Хомушку - Кызыл кожуунуң чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн башкарыкчы инспектору (дугуржулга езугаар).

Мөңгүн-Тайга

- Александр Николаевич Донгак - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Иванович Шагдыр-оол - Мөңгүн-Тайга болгаш Өвүр кожууннарның шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Чойгана Очур-ооловна Донгак - шериг комиссариадында №1 килдис начальнигинин дузалакчызы, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Марта Майнак-ооловна Салчак - Мөңгүн-Тайганың төп кожуун эмнелгезинин КЭК даргазы, шериг эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Артыш Сергеевич Конгарак - Мөңгүн-Тайга кожуунуң иштики херектер килдизинин участок шагдаазы (дугуржулга езугаар);

- Марианна Бегзиевна Саая - Мөңгүн-Тайга кожуунуң өөредилге эргелелинин инспектору (дугуржулга езугаар);

- Айсла Азыр-ооловна Чидүм-оол - Мөңгүн-Тайга кожуунуң чурттагы чонну

ажылга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Өвүр

- Донгак Артур Доржуевич - муниципалдыг тургузугнуң чагырга баштыңының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Виталий Иванович Шагдыр-оол - Мөңгүн-Тайга болгаш Өвүр кожууннарның шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Чойгана Очур-ооловна Донгак - шериг комиссариадында №1 салбыр начальнигинин дузалакчызы, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Долаана Анайбановна Донгак - Өвүрнүн төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Татьяна Даш-ооловна Куулар - Өвүр кожуунуң өөредилге эргелелинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Байыр Александрович Монгуш - Өвүр кожуунуң иштики херектер килдизинин начальниги (дугуржулга езугаар);

- Вячеслав Кончук-оолович Сат - Өвүр кожуунуң чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Би-Хем

- Геннадий Васильевич Доржу - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Владимир Михайлович Седов - шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Нина Григорьевна Балагашева - Би-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин кадрлар килдизинин начальниги, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Елена Владимировна Намчилова - Би-Хем кожуунуң өөредилге эргелелинин башкарыкчы инспектору (дугуржулга езугаар);

- Күдер Кенденович Монгуш - Би-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизи, шериг эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Юрий Александрович Монгуш - Би-Хем кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар).

Сүт-Хөл

- Кирилл Санчаевич Ооржак - муниципалдыг тургузугнуң чагырга баштыңының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Мерген Ратимирович Чечен - Чөөн-Хемчик болгаш Сүт-Хөл кожууннарның шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Аяна Доржатпаевна Тюлюш - шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Изольда Азырандыевна Ондар - Сүт-Хөлдүн төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Владимир Сенданович Хомушку - Сүт-Хөл кожуунуң өөредилге килдизинин инспектору (дугуржулга езугаар);

- Алик Сергеевич Ооржак - Сүт-Хөл кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар).

Танды

- Михаил Май-оолович Ондар - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Дмитрий Александрович Третьяков - шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Марина Сергеевна Слободянюк - шериг комиссариадының РА-ның ажилдакчызы, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Азима Байыровна Куулар - Тандының төп кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Анна Бадый-ооловна Салчак - Танды кожуунуң өөредилге килдизинин азырал килдизинин эргелекчизи (дугуржулга езугаар);

- Омак Кызыл-оолович Оюн - Танды кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар).

Тес-Хем

- Чейнеш Уранзаевна Каржал - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Артис-оол Дадар-оолович Хертек - шериг комиссариадында салбыр начальниги, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Чечек Даваевна Ондар - Тес-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Борис Валерьевич Бадан - Тес-Хем кожуунуң өөредилге килдизинин методизи (дугуржулга езугаар);

- Аян Май-оолович Иргит - Тес-Хем кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар);

- Мира Баазан-ооловна Кунгаа - шериг комиссариадының херек эмгелээр черинин эргелекчизи, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар).

Тожу

- Александр Алексеевич Дронин - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Александр Николаевич Тартабаев - шериг комиссарының 2-ги салбырының начальниги, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Саяна Чатовна Серен-оол - Тожунуң төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизинин оралакчызы, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Урана Алексеевна Чигжит - Тожу кожуунуң өөредилге эргелелинин инспектору (дугуржулга езугаар);

- Дмитрий Викторович Оюн - Тожу кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар);

- Вера Петровна Шавлак - Тожунуң төп кожуун эмнелгезинин фельдшери, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар).

Улуг-Хем

- Екатерина Хүрең-ооловна Хаян - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Иван Васильевич Манжуев - Улуг-Хем кожуунуң шериг комиссарының оралакчызы, келдиртилге комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Ай-Кыс Александровна Чимит-оол - шериг комиссариадының херектер эмгелекчизи, келдиртилге комиссиясының секретары (дугуржулга езугаар);

- Владимир Алексеевич Күдерек - Улуг-Хемнин төп кожуун эмнелгезинин улуг эмчизи, шериг-эмчи комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Орлан Владимирович Дандар-оол - Шагаан-Арыг хоорай чагыргазының баштыңының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Начын Намнай-оолович Осумба - Улуг-Хем кожуунуң иштики херектер килдизинин хөй-ниитинин айыыл чок чоруунуң милициясының начальниги (дугуржулга езугаар);

- Вячеслав Сюрюнович Макал-оол - Улуг-Хем кожуунуң чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директору (дугуржулга езугаар).

Эрзин

- Андриан Ширинович Лойгу - муниципалдыг тургузугнуң чагыргазының баштыңының оралакчызы, келдиртилге комиссиясының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Юрий Анатольевич Соболев - Эрзин кожуунуң шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Руслана Сосурбарымовна Допчут - шериг комиссариадының фельдшери, кел-

диртилге комиссиязының секретары (дугуржулга езугаар);

- Кара-оол Шагжиевич Чамзырай – Эрзиннің төл кожуун эмнелгезинин отоларин-голог эмчизи, шериг эмчи комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Аймаа Аировна Ижигин – Эрзин кожуунун чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн башкарыкчы специализи (дугуржулга езугаар);

- Владимир Стаевич Хертек – Эрзин кожуунун өөредилге килдизинин методизи (дугуржулга езугаар);

- Сергей Дембирович Баяндай – Эрзин кожуунун иштики херектер килдизинин хей-ниитинин айыыл чок чоруунун милициязының начальниги (дугуржулга езугаар).

Чеди-Хөл

- Алефтина Бичелдеевна Хуурак – муниципалдыг тургузугун чагырга даргазының оралакчызы, келдиртилге комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Дмитрий Александрович Третьяков – Танды кожуунун шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Марина Сергеевна Слободянюк – шериг комиссариадының РА-ның ажилдакчызы, келдиртилге комиссиязының секретары (дугуржулга езугаар);

- Омак Оолаковна Чүлдүм – Чеди-Хөлдүн төл кожуун эмнелгезинин терапевт эмчизи, шериг-эмчи комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Дмитрий Александрович Чыргал-оол – Чеди-Хөл кожуунун өөредилге килдизинин юризи (дугуржулга езугаар);

- Узун-оол Хүр-оолович Ховалыг – Чеди-Хөл кожуунун иштики херектер килдизинин хей-ниитинин айыыл чок чоруунун милициязының начальниги (дугуржулга езугаар).

Чаа-Хөл

- Елена Олай-ооловна Сарым-оол – муниципалдыг тургузугун чагырга баштыңының оралакчызы, келдиртилге комиссия-

зының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Иван Васильевич Манжуев – Улуг-Хем кожуунун шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Май-оол Маадыр-оолович Халыын – ФС болгаш ДМ-нің специализи, келдиртилге комиссиязының секретары (дугуржулга езугаар);

- Мира Долаповна Токаш-оол – Чаа-Хөл суурнун чагыргазының даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Илья Чүлдүмович Ондар – Чаа-Хөл кожуунун иштики херектер килдизинин хей-ниитинин айыыл чок чоруунун милициязының начальниги (дугуржулга езугаар).

Кызыл хоорай

- Сергей Хүр-оолович Монгуш – Кызыл хоорайның мэринин оралакчызы, келдиртилге комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Андрей Вадимович Бельшев – Кызыл хоорайның шериг комиссарының оралакчызы, комиссияның даргазының оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Людмила Григорьевна Шаболина – шериг комиссариадының фельдшери, келдиртилге комиссиязының секретары (дугуржулга езугаар);

- Маргарита Николаевна Исакова – республиканың клиника-диагностика поликлиниказының терапевт эмчизи, шериг-эмчи комиссиязының даргазы (дугуржулга езугаар);

- Валерий Николаевич Григорьев – Кызыл хоорайның иштики херектер эргелелинин хей-ниитинин айыыл чок чоруунун милициязының начальниги (дугуржулга езугаар);

- Нина Геннадьевна Потапова – Кызыл хоорайның чагыргазының өөредилге болгаш аныктар политиказының департаментинин начальнигинин оралакчызы (дугуржулга езугаар);

- Алефтина Сергеевна Чаж-оол – Кызыл хоорайның чурттагы чонну ажилга хаара тудар төвүнүн директорунун оралакчызы (дугуржулга езугаар).

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының 2009 чылдың март 10-да №26-РП Айтышкынынга №3 капсырылга

Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларынга 2009 чылдың чазынында келдиртилге комиссияларын чорударының графиги

№	Муниципалдыг тургузуглар (кожууннар)	Комиссияларын чорударының хүннери	Чедишпес эмчи специалистер	Аңгылап берип турар албан черлери
1.	Кызыл хоорай	Апрель 1-ден июль 15-ке чедир	-	Кызыл хоорайның муниципалдыг поликлиниказы
2.	Кызыл кожуун	Апрель 1-ден июль 15-ке чедир	-	Кызыл кожуунун төл кожуун эмнелгези
3.	Барыын-Хемчик болгаш Бай-Тайга (Барыын-Хемчиктин шериг комиссариадының баазына)	Апрель 4-ден 17-ге чедир	Карак эмчизи	Республиканың №1 эмнелгези
4.	Чөөн-Хемчик	Апрель 7-ден 9-ка чедир	Карак эмчизи, лор	Республиканың №1 эмнелгези, РКДП
5.	Сүт-Хөл	Апрель 21-ден 23-ке чедир	Психиатр, лор	РПБ, №1 РЭ
6.	Танды	Апрель 7-ден 9-ка чедир	Психиатр, кеш-шээр аарыглар эмчизи	РПБ, РКВД
7.	Чеди-Хөл	Апрель 14-тен 16-га чедир	Лор, карак эмчизи, невропатолог, кеш-шээр аарыглар эмчизи	Тандының ТКЭ, РКВД
8.	Бии-Хем	Апрель 14-тен 16-га чедир	Лор, психиатр, невропатолог	Республиканың №1 эмнелгези (невропатолог)
9.	Улуг-Хем	Апрель 1-ден июль 15-ке чедир	-	Улуг-Хемнин ТКЭ
10.	Чаа-Хөл	Апрель 1-ден июль 15-ке чедир	-	Чаа-Хөлдүн ТКЭ
11.	Каа-Хем	Апрель 1-ден 3-ке чедир	Психиатр, карак эмчизи	РПБ, РКВД
12.	Эрзин	Апрель 23-тен 24-ке чедир	Психиатр, невропатолог, карак эмчизи	РПБ, №1 РЭ (невролог), РКДП (карак эмчизи)
13.	Тес-Хем	Апрель 21-ден 22-ге чедир	Психиатр, окулист, невропатолог, лор	РПБ, РКДП (окулист)
14.	Тожу	Апрель 7-ден 9-ка чедир	Психиатр, лор, окулист	РПЮ, №1 РЭ (лор, карак эмчизи)
15.	Өвүр	Апрель 1-ден 3-ке чедир	лор	РКДП
16.	Мөңгүн-Тайга	Апрель 14-тен 16-га чедир	Психиатр, лор, невропатолог	РПБ, №1 РЭ (лор, карак эмчизи)

СПОРТ - СПОРТ

ЭМЧИЛЕР КАДЫК АМЫДЫРАЛ ДЭЭШ...

«Тайга» станциясында медицина ажилдакчылары.

Эрткен дыштаныр хүннерде республиканың медицина ажилдакчылары спорттун кышкы хевирлеринге спартакиаданы организастаан. Ооң сорулгазы — амыдыралдың кадык омур-хевирин чон ортузунга непередири.

Амыдыралдың шак ындыг чогумчалыг хевирин чонга непередири дээнин спортчу маргылдаа эрттирер черде аскан лозуннар, транспарантылар, маргылдаага киржи келгеннерин даштыкы хептеринде бижи-мелдер бадыткап турган. Оон аңгыда дыштаныр хүннерде арыг агаарлыг черге спортчу маргылдаалар эрттирип, ойнап-хөлгээри кижинин чүгле сагыш-сеткилинге эки болур эвес, кадыкшылга база чогумчалыг дээрзин амыдырал бадыткаан. Хоорайның барык бүгү эмнелге-профилактиктиг албан черлеринин төлээлери спорттун кышкы хевиринге күжүн шенежири-биле чедип келгеннер.

Ниитизи-биле 12 команда аңаа киржир күзелин илередип, чагыгны кириген. Баштай спортчулар 3 километр хемчээлдиг черге хаакка чарышканнар. Бо маргылдаага Кызылдың медицина училищезинин спортчулары бирги черге үнгеннер. Респуб-

ликаның №1 эмнелгезинин төлээлери аңаа хензиг-ле четпейн, ийиги черни ээлээн. Бир дугаар божудулга бажыңының командазы база эки белеткелдин көргүскен. Хууда бирги чер дээш маргылдаага бирги черлерни Мерген Түлүш биле Мира Камаа алганнар.

Спартакиаданың организакчылары футболга база маргылдааны эрттирген. Божудулга төвүнүн командазы маңаа шылгарар, бирги черни алган. №3 республика эмнелгезинин, 1 дугаар поликлиниканың төлээлери база эки ойнап, ийиги, үшкү черлерни үлешкен. Ол ышкаш канат тыртарынга божудулга төвүнүн ажилдакчылары артык күштүүн, шыыраан көргүскеннер.

— Дыштаныр хүннерде спортчу маргылдааларны эрттирип, ооң-биле кадыкшылын быжыглаарынче күш-ажылчы коллектив бүрүзү сагыш салырын күзээр-дир бис, удуртукчулар бо дугайын доктаамал бодап, ажилдакчыларын арыг агаарже үндүрүп турар болза, ажил-ишчилерин кадыкшылы эки болур-дур ийин—деп, спартакиаданың организакчылары Алексей Артык-оол, Августа Маркова олар чугаалап турдулар.

Айлаң МОНГУШ.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ УЛУГ ХУРАЛЫНЫҢ ТӨЛЭЭЛЕКЧИЛЕР ПАЛАТАЗЫНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

Тыва Республиканың Барыын-Хемчик кожуунунун суд участогунун эптештирилге судьязының албан-дужаалына А.Д. Сарыгларны томуйлаарының дугайында

«Россия Федерациясында эптештирилге судьяларының дугайында» федералдыг хоойлунун 6 чүүлүнге, Тыва Республиканың «Тыва Республикада эптештирилге судьяларының дугайында» хоойлунун 7 чүүлүнге, Тыва Республиканың Конституциязының 103 чүүлүнүн «л» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээлекчилер палатазының доктаадыры болза:

1. Чажыт бадылаашкынның түннелдери-

биле Тыва Республиканың Барыын-Хемчик кожуунунун суд участогунун эптештирилге судьязының албан-дужаалына Аяна Дадаровна Сарыгларны он чыл хуусаалыг бүрүн эргелиг кылдыр томуйлаар.

2. Бо доктаал ону хүлээп алган хүнүнден күштүг болуп кирер.

2009 чылдың март 5
№ 377 Пп-11.

Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунун суд участогунун эптештирилге судьязының албан-дужаалына Э.В. Негейни томуйлаарының дугайында

«Россия Федерациясында эптештирилге судьяларының дугайында» федералдыг хоойлунун 6 чүүлүнге, Тыва Республиканың «Тыва Республикада эптештирилге судьяларының дугайында» хоойлунун 7 чүүлүнге, Тыва Республиканың Конституциязының 103 чүүлүнүн «л» пунктузунга дүүштүр Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээлекчилер палатазының доктаадыры болза:

1. Чажыт бадылаашкынның түннелдери-

биле Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунун суд участогунун эптештирилге судьязына Эльвира Викторовна Негейни он чыл хуусаалыг бүрүн эргелиг кылдыр томуйлаар.

2. Бо доктаал ону хүлээп алган хүнүнден күштүг болуп кирер.

2009 чылдың март 5
№ 378 Пп-11.

Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээлекчилер палатазының Даргазы Х. МОНГУШ.

ТӨП АЗИЯ - НАЦИОНАЛ ХҮРЕШТИҢ КАВАЙ ЧУРТУ

Бо чылдың март 17-20 хүннеринде бистиң республикага Моол Күрүнеде билдингир «Хөх Сүлд» (тывалаарга Көк-Сүлд) компаниязындан 4 төлээ ажыл аайы-биле аалдап кээп чораан. Ук төлээлерни баштап келген компанияның кол менеджери дээрги Ягаан Ганбат-биле бистиң корреспондентивис ужуражып чугаалашкан.

— Дээрги Ганбат, келген сорулганарны бистиң солунуң номчукчуларынга таныштырып көрүңер.

— Бо чылдың апрель айның 25-28 хүннеринде Моолдун найысылалы Улан-Батор хоорайга бистиң компанияның деткимчези-биле болур «Төп Азияның көшкүн чоннарының национал хүреш талазы-биле Наадымы» деп төлөвилелди Тыва талазына таныштырып, ону демниг организаастаар талазы-биле чугааны кылып келдвис. Ынчап кээрге бистиң бо ажылывыс дугайында Тываның Чазааның Даргазының оралакчызы А.П. Дамба-Хууракка, Улуг Хуралдың Төлээлекчилер палатазының даргазы Х.Д. Монгушка, Күш-культура болгаш спорт агентилелиниң даргазы М.Ч. Ооржакка болгаш өске-даа даргаларга албан езуу-биле таныштырдымыс. Удуртукчу даргалар болгаш Тываның ат-алдарлыг мөгелери бистиң саналывысты кончук чүүлүг деп деткип, Тываның талазындан албан киржир чөпшээрелди бергенинге өөрүп четтиргенивисти илередип тур бис. Бо удаада бистиң компанияның бузуреттирген төлээлери аңгы-аңгы республикаларда, күрүнелерде тус черниң удуртулгалары, мөгелери-биле ажык чугааны чорудуп, дугуржулганы кылып, маргылдааның дугайында таныштырылга ажылын чорудуп турарывыс бо.

— Солун чугааны эгелээр бетинде компанияңарның ажыл-чорудулгазын кысказы-биле таныштырып көрүңер.

— Бистиң компания Моолда бизнес, тудуг, туризм, казымал байлактар казып тывар талазы-биле элээн билдингир апарган. Каш чыл бурунгаар компанияның ады-биле тускай фондуу тургузуп, өөредилге, культура адырларынга деткимчени көргүзүп келдвис. Моолда өөредилге черлеринче өөренип кирери төлөвилел. Өөредилге адырынга хамаарыштыр чединмес байдалдыг өг-бүлелерниң ажы-төлүн эртем-билиг чедип алырынга дузалажып, 300 студентиниң чыл санында өөредилге өрттөн төлөп берип турар бис. Чыл санында школалар, дээди, ортумак өөредилге черлеринде эки чединишкннерлиг ажылдап турар 40 хире башкыларны шылгарадып, компанияның мурнундан «Чылдың тергиин башкызы» деп атка депшидип, башкы бүрүзүңгө 1 сая төгерики (рубль-биле 23 муң) шаңнал кылдыр тыпсып турар бис. Спорт талазы-биле улуг-биче маргылдааларга деткикчилеп турган-даа болзувусса, ам эрттирер деп турар Наадым национал хүрешти деткири баштайгы улуг базымывыс болур.

— Кончук солун болгаш буяныг ажыл чорудуп турар улус-тур силер, ук маргылдааның дугайында таныштырып көрүңер.

— Кандыг-даа ажылды кылырда, кол-ла чүүл ооң утказы, сорулгазы, чорудуу, түннели деп турар болгай. Төп Азияда көшкүн чоннарының уран чүүлү, культуразы, цивилизациязы канчаар-даа аажок бедик, сайзыраңгай деп чүүл маргыш чок. Ындыг-даа болза үе эрт-

кен тудум-на, чамдык чараш чүүл-деривисти чидирип ап болурунун барымдаазы бар апар чыдары чажыт эвес. Ону болдурбазы-биле өгбелеривистиң бурунгу чаагай чаңылдарын арыг хевээр хумагаллап арттырып кадагалавышаан, келир салгалдарывыска дамчыдып бээри. Бистер ону ханы ужур-уткалыг, ниитилелге ажык-дузалыг кылдыр организаастап эрттирерин кызып турар бис. А сорулгазы дээрге — көшкүн культуравыстың чарылбас кезээ болур национал хүреживиске чоргаарланып, делегейниң өске чоннарынга суртаалдаары, ону делегей чергелиг хүрештериниң деңгелинге үндүрери. Түннелинде национал хүреживисти Олимпий оюннарның хевиринче кириерин чедип алырывыс болур. Бо маргылдааны Наадым деп адап турар бис. Чоорту ол Төп Азияның девискээринге кидис өггө чурттап чораан чоннарның чаңгыс эп-сеткил илереткен Наадымы болур ужурулуг. Наадымга бо удаада Моолдун, Тываның, Бурятияның, Калмыкияның база Иштики Моолдун эң шилиндек мөгелери киржир. Келир чылдан эгелеп Россияның Алтай, Хакас республикаларының мөгелерин хаара тудар бис.

Маргылдаа Моолдун Төп цирк ордузунга болур. Хүреш төнчүзүңде киржип турар күрүнелериниң төлээлери-биле Төп Азияның Хүреш ассоциациязын, удуртулганын, чөвүлелин тургузар, протоколга ат салыр езулал база болур.

— Наадымны Моолдун Чазаа, хүрешке хамаарылгалыг өске черлер, моол чон боттары кайы хире деткип турарыл?

— Ийе, бир-ле дугаарында, Моолдун Чазаа, Моолдун Олимпий оюннарның комитеди-биле сүмележи, чөпшээрелди алган бис. Эң кол шииткекчивис, сүмелекчивис болур чон ону дыка хей-ахтыг деткип турар. Шагда-ла мындыг хемчегни кылып турган деп, чон деткип турар. Моолдун даргалары, Улуг Хуралдың кежигүннери, бизнесменнери, ат-алдарлыг мөгелери хүрешке деткикчилээр саналын илередип турар. Бо удаада эвес, дараазында маргылдааны эрттирер силер деп дугуржулганы чорудуп тур бис. Маргылдааның шупту чарыгдалын бистиң компания хүлээнип турар. Маңаа эвээш эвес акша-хөреңги негеттинип турар. Иштики Моолдан 20 ажыг, Тывадан 16, Бурятиядан 16, Калмыкиядан 16 — шупту 60 ажыг шилиндек мөгелер кээр ужурулуг. Оларга немей командазын башкарып кээр даргалар, тренерлер дээш, төлээлери база көрүп турар бис. Чазак деңгелдиг даргаларны кайы-даа чурттуң дипломат чурумун барымдаалап, Моолдун Даштыкы харылзаалар яамызын таварыштыр Моолдун Чазааның тускай чалалгалары-биле чалаары көрдүнүп турар. Наадымның дугайында чоңга таныштырып чырыдары-биле корреспондентилерниң журналистерниң киржилгезин база деткип турар бис. Иштики Моолдун Төп телевидениези киржир чөпшээрелин бо хүнде берген. А Моолдун шупту массалыг-информация чөпсектериниң

ажылдакчылары хаара туттунган болгаш маргылдааны Төп телевидение чуртка дорт дамчыдылганы организаастаар.

— Маргылдаага киржир аалчылар, мөгелер тускай дады-вырыны төлээр бе?

— Чок, чүгге орук өрттөн боттары хандылар. Даштыкыдан кээр мөгелерниң Улан-Батор хоорайга турумчуп чурттаар оран-сава айтырыын, ажын-чемин болгаш өске-даа чарыгдалдарын бистиң тала долзуу-биле харыылап турар. Келген аалчылар шупту бедик деңгелге дериттинген аалчылар бажыңыңа турумчуп чурттаар. Хостуг үезинде бот-боттары таныжып, билчип алырынга эптиг арганы берип турар бис. Аалчыларның кайы орук-биле кээрин баш удур тодарадып, томуйлаткан төлээлер моол езу-биле уткуп алыры, оларның айыыл чок чоруун хандылар. Аалчыларга хоорай-биле таныжылга, хостуг үезин ажыктыг эрттирери-биле таныжылга кезээлери, концерттер, хөглүг, солун оюн-тоглаа дээш, культурулуг хемчеглер база көрдүнүп турар. Тыва таладан чүгге Тыва Күрүнениң тугу, мөгелерниң чаңгыс аайы спортчу азы тыва национал хеви, кол-ла чүүл — эки белеткели негеттинип турар.

— Янзы-бүрү чурттарның мөгелериниң аразынга болур маргылдаа болганда, кандыг-бир тускай дүрүмге чагыртып эртер бе?

— Ийе, бо удаа бистер моол хүреш дүрүмү-биле эрттирер бис. Тывага келген төлээлеривис аразында аймак Арзылаңы, инструктор мөге база келген. Тыва мөгелерге моол хүрештин чамдык билдинмейн барып болур хире дүрүмненин херек кырында көргүспүшаан, тайылбырлап берип, тускай белеткели каш хонук дургузунда эрттирер турар. Чүге моол хүреш дүрүмү-биле эрттирер турарыл деп, айтырыг тургустунуп кээр. Ам дээрзинде көшкүн чоннарның хүреш талазы-биле чаңгыс аай тургузуп каан дүрүмү чок. Бо маргылдааны аалчыларывыс, мөгелеривис деткип, чаңчыл кылып алып болзувусса, чыл санында өске чоннарның хүреш дүрүмү-биле ээлчегжи эрттирер турар апаар. Чижээлээрге, келир чылын Бурятияга болур апаар болза, бурят хүрештин дүрүмүңге чагыртыр. Чоорту чаңгыс аай дүрүм чогаадып алып болзувусса, аңаа чагыртырының барымдаазы бар. Төп Азияның чоннарының хүреш дүрүмү деп, бот-тускайлаң дүрүм тургустунар апаар. А ындыг дүрүмү дораан чогаадып, бадылап алыры белен эвес, аңаа хей-хөй чылдар, шупту-вустун демниг кады ажылдажылга, чөпшээржилге, күш-ажылывыстың дериниң шимези долу синген болур ужурулуг. Бо таварылгада өске чоннарының хүреш дүрүмненин өскерттир, моолчудар дээр ындыг бодал турбас ужурулуг. Боттарының национал хүрежин хүрежи тургаш, боттарының дүрүмненинге чагыртыр болгай.

— Ынчап кээрге, моол хүреш дүрүмү-биле болза, силерниң аталдарлыг мөгелеринер барган аалчыларны амалап хүрежир апаар бе?

— Чок, хүрежип турда, моол хүрештин ниити дүрүмненинге чагыртып, ооң иштинде кандыг-бир хоруглуг аргаларны ажыглавын өөренип көрүп турар. Маргылдааның чорудуунун дугайында чугаа-

лаар болза, баштайгы хүнде 128 шилиндек моол мөгелер аразында хүрешкениниң түннелинде, 32 мөге артар ужурулуг. Дараазында даштыкыдан келген шупту мөгелер аразында хүрешкеш база 32 шилиндек мөгелер артар. Даартазында хүн даштыкы биле моол мөгелерни каттыштыргаш, 64 мөге шуушак саннарлыг тускай дугаарлар тыртып алгаш, олимпий системазы-биле хүрежир. Сөөлгү 4 мөге долгандырыг система-биле хүрежир. Бо таварылгада кандыг-даа тала тыртып амалаар, черт-чурт тыртыжар чорук шуут турбас, харын-даа бистер маргылдааны чонга солун боору-биле даштыкы мөгелерни төнчү оюнга чедир хүрежирин, харын-даа шүглүп үнерин күзеп турар бис.

Хүрештин онаг бүрүзүнүн аразында моол болгаш даштыкы аалчыларның девиин, кедер содак-шудан, канчаар хүрежирин, канчаар октажырын сонуургаткан көргүзүлгелер база уран чүүлүнүн шилиндек бир номерин кириксеп турар бис. Маңаа ыры-хөгжүм, сам, хөөмей дээш, чүнү-даа көргүзүп болур.

— Бо хүрештин түннелинде Моолдун Улуг Наадымынга даштыкы мөгелер хүрештирер айтырыгыне чедип ап болур бе?

— Бо айтырыгга долу харыы бээри болдунмас. Эрттирер турар хүреш хууда компанияның организаастап эрттирер турар хүрежи болганда, ындыг айтырыгны дораан чедип алыры болдунмас боор. Моолдун национал хүреш дүрүмүн Президент бадылап каан болгаш, бир талазында, үндезин Хоойлу-биле дең эргелиг болур. Ындыг-даа болза моол мөгелерниң хөй кезин Хүреш федерациязының ажыл-чорудулгазынга, чамдык дүрүмненинге чөпшээрешпейн турар. Чижек кылдыр Японияның национал сумо хүрежи уттундуруп бар чорда, аңаа дыка хөй даштыкы мөгелерни хаара тудуп, катап сайзырадып эгелээзиниң түннелинде, бо хүнде делегейде ооң ат-сураа дыка алгаан. Профессионал сумо хүрештин кол өвээнде алдан ажыг моол мөге күжүн шөпөп, чединишкнниг хүрежип турар. А моол хүрешти делегей чергелиг кылдыр суртаалдаары-биле чүгө ажык, хостуг кылып болбас деп бодалды мөгелердаа, чон-даа саналдап турар.

— Тыва мөгелерниң белеткели-биле кайы хире таныштыңар, бо талазы-биле чүнү чугаалап болур силер?

— Бистиң инструктор мөгевистен артканывыс Тыва чуртунга бир-ле дугаар кээп турарывыс бо. Сургакчылаашкын бетинде тыва хүреш маргылдаазының дириг-чурук бижидилгелери-биле база Интернет арыннарын таварыштыр улуг сонуургал-биле таныштывыс. Моол хүреш-биле барык ылгал чогу бисти өөртүп, харын-даа биске ажылдаарыңа чийк болуп тур. Тыва мөгелерниң белеткели эки-

дир. Чазак-чагырга черлери, чону мөгелерин деткип, бедик шаңналдыг улуг маргылдааларны үргүлчү эрттирер турарыңа өөрүп, чоргаарланып турдувус. Тыва мөгелерге бистиң таладан бүзүрел улуг. Ону оргкомитет хуралыңа база онзалап демдеглеп, бүдүү идегеп турар бис. Бистиң идегеливисти шындыдары ам чүгге мөгелерниң боттарындан хамааржыр.

— Бо хүнде хүрештин шаңналының түңү билдинип турар бе?

— Хүрештин шаңнал фондузун 50 сая төгерикке бадылап тургускан. Доллар-биле 40 хире муң. Баш бурунгаар санаашкынывыс-биле шүгген мөгениң шаңналы 20 сая төгери, үжүрлөшкен мөге 8 сая, 3-ку, 4-ку черлер 3 сая дээш, чоорту эвээжеп бада бээр, өске-даа тускай шаңналдар көрдүнүп турар.

— Хүреш бетинде мөгелерге тускай белеткели үези көрдүнүп турар бе, маргылдааны сонуургаар дээр болза, кайы хире өртөктиг болурул?

— Хүрешке чединишкнниг киржи-биле аалчыларны маргылдаа эгелээр бетинде 2-3 хонук бурунгаар хүлээп алып бис. Орукка могап турупканын барымдаалап дыштандылар, маргылдаага белеткенир 1-2 хире хүнү аңгылап бээр бис. Чон аразыңа билеттерни садар бис, өрттөн чон аарзынмас турар ужурулуг. Билеттерден кирген эвээш-биче акша-хөреңгини чаа тургузарыңыс көшкүн чоннуң Хүреш федерациязының агар санынче долзуу-биле шилчидип бээр бис.

— Организаастыг комитеттин белеткели ажылдары бо хүннерде кидин түлүк деп болур ышкажыл?

— Белеткели ажылының чадазы адакталып турар. Сургакчылаан төлээлер чедө бээри билек, оларның чаа чүнү билчип алганын, четкен чер-чуртунун талазындан чүнү сүмелеп турарын, санал-оналдаарывысты дыңнаар боор. Хүрештин чорудуунун программасын бо хүннерде бадылаары билек, аалчыларга чорудуп эгелээр бис. Апрель 20-де сөөлгү парлалга конференциязы болур. Киржикчи бүрүзүнүн хөреңге кадап, быгыглап алыры мандаттан эгелээш, долгандыр девир тукка чедир кылыр ажыл ам-даа хөй.

— Силерниң бо хире улуг, хей-ахтыг чогаадыкчы ажылыңарга тыва чоннуң өмүнээзинден чединишкнни күзедивис. Чорууңар чогузун!

— Силерге база четтирдим. Тыва чоннуң сүлдө-сүзү бедик-тир. Бистиң таладан Силерге идегеливис, ынаныжывыс улуг. Таныжып, соодашканым тыва мөгелерим-биле база катап ужуражыр эки хүннү мендизи-биле манап артым.

Сугсуг деривистиң суун үндүр сырлап, сүүзүннүг күжүвүстүң чулуун сиңирип, алдын-сарыг, үш кырлыг, арамайлап каан ак-көк туговусту Азий чоннарының аразыңа киискидип, хөөмей, сыгыт, каргырааның хоюг үнүн калбак ногаан хүреш шөлүңге чаңыландырып, маадырлыг тоолдарда тыва мөгениң деви-самын моол, бурят, калмык чонга түрлүг бараалгадып, ачыр-дачыр тутчуп үнөр үевис ам-на келген-дир. Чонувустуң хей-ады, чуртувустуң сүлдө-сүзү Күчүтөн, Арзылаң, Начын мөгелеривисти карактап камгалаар-ла болзунам!

Сайлык МОНГУШ чугаалашкан.

Пенсия фондузунда

ТӨРЕЛДЕРИНГЕ ДЫШТАНГАНЫН
ТӨЛЕДИП АП БОЛУР

Кыдыкы соңгу чүкте база аңаа денештирген районнарда чурттап турар болгаш ажилдавайн турар пенсионерлерге Россия Федерациязының девискээринге дыштаныр черлеринче баар-кээриниң орук өртээниң чарыгдалдарын ийи чылда чаңгыс катап халас кылдыр төлөп берип турар. Бистиң республикада ындыг чиигелдени ажылгап турар пенсионерлерниң саны сөөлгү чылдарда ийи катап өскөн. Эрткен 2008 чылда ажилдавайн турар 251 пенсионерниң дыштаныр черлеринче баар-кээриниң орук чарыгдалы дээш 2 270,55 муң рубль түнүг акшаны төлөп берген.

2007 чылда орук чарыгдалдарын эгиттирип алыр дээш ыңай-бээр дыштанып чораан пенсионерлер кожуннарда, Кызыл, Ак-Довурак хоорайларда ПФР эргелдеринче 128 билдиришкини кириген, ол езугаар оларга 1 млн. ажыг рубльди эгиткен. Моон алырга ыңай-бээр дыштанып чоруп турар пенсионерлерниң саны сөөлгү чылдарда өзүп турары илден.

Дыштаныр черинче баар-кээрге халас чорурунун, азы орук чарыгдалдарын эгиттирип алырының чугула негелделери кандыгыл?

1. Хамааты кижиле ажилдавайн турар пенсионер болур болгаш назылап кыраанының азы инвалид болганының күш-ажыл пенсиязын

ап турар, Тыва Республиканың девискээринде доктаамал чурттап турар болур ужурулг.

2. Орук өртээниң акшазын путевка, курсовка азы РФ девискээринде дыштанылга ачы-дузанын көргүзүп турар черниң документиниң көргүскенде, эгидип бээр. Оон аңгыда бир чаартылга — төрелинге, уругларынга азы эш-өөрүнге пенсионерниң дыштанганын шын деп буюрүткен шынзылганы, азы барып чорааны хоорай, суур чагыргаларының справкаларын дужаап болуру.

3. Соцстрах шугуму-биле ол үеде баар-кээр оруунун өртээн төлөвүн болур ужурулг.

Россия Чазаның 2005 чылдың апрель 1-де доктаалы-биле бадыйлаттынган Дүрүмнү ажылгаарының талазы-биле РФ-тиң Кадык камгалал болгаш социал хөгжүлдө яамызы 2008 чылдың ноябрь айда дужаалды үндүргөн. Ол езугаар пенсионер ам чүгле санаторий азы дыштанылга бажыңыга барганы дээш эвес, а төрелдеринге дыштанып барып чораан оруунун өртээн төлөдип алыр аргалыг. Бо таварылгада пенсионерниң төрелинге, уругларынга азы эштеринге ылап-ла дыштанып чораанын буюрүткен шынзылганы төрели (уруглары, эштери) бижип бээр болгаш бодунун адын нотариуска бадыйткадыр. Ол ышкаш пенсионер барганы хоорай, суур чагыргаларындан справканы база бижидип ап болур.

Орук өртээниң эгидилгезиниң дугайында билдиришкини көрдүнгөн чурум езугаар бижээш, чурттап турар черинде Пенсия фондузунун эргелелинге путевканың, курсовканың талонун, азы төрелиниң ат салган шынзылганын, чок болза хоорай, суур чагырганың справказын кошкаш, кириер.

Компенсацияны ийи арга-биле ап болур:

1. Херек кырында кылдынган чарыгдалдарны баар-кээриниң документтерин (билеттерин) дужааганда, төлөп бээр;

2. Компенсацияны баш бурунгаар халас билеттер садып алыр тускай талоннар езугаар ап болур. Бо таварылгада пенсия эргели пенсияны адын бижээн, ай-хүнүн, баар чериниң маршрутун айыткан тускай талонну бээр.

Тускай талоннар езугаар Пенсия фондузунун керээ чарып алганы организация билеттерин халас бижип бээр. Поездиге чоруур болза, плацкарт вагонга, самолетка болза, эконом салонга, хем, далай суднозунга база автобуска чоруур өртээн төлээр.

Дыштаныр черинче баар-кээр орук компенсациязының дугайында айтырылганы чурттап турар черинде ПФР эргелелинден азы ТР-де салбырының 9-61-41, 9-60-64 телефоннарынче долгааш, билип ап болур.

ПФР-ниң Тыва Республика салбырының парлалга албаны.

Кызыл роза, оңгүр постер,
Шыңгырааштар,
Сеткил-хоңчүм — танцыда...

Студентилерниң
«Даңгына болгаш
Тажы-2009»
конкурузунун
киржикчизи,
медицина
училищезиниң
сургуулу Шеңне
Тас-оол.

Ай-кыс Маспык-
оолдун тырттырган
чуруу.

БОЙДУ СУБУРГАНЫН
ТУРГУЗАРЫНЫҢ АЧЫ-ДУЗА
МАРАФОНУ

Өвүр кожунунун Хандагайты сумузу чурттуг чаңгыс чер-чурттугларынысты, Хандагайты сумузу чурттап база ажилдап чораан бүгү чонувусту мөзү-шынар, амыдырал-чуртталга экижидер ыдыктыг Бойду субурганын Хандагайты суурга тургузарының талазы-биле ачы-дуза марафонунга апрель 22-де 12.00 шакта Геннадий Тумат аттыг дыштанылга төвүнге идепкейлиг киржиринче кыйгырып чаладывыс.

Оргкомитет

«Шын» солунну дамчыштыр

Бистиң ынак ававыс, кырган-ававыс, угбавыс, дуңмавыс Александра Шойуновна ДАРЖААНЫҢ аарааш, мөчээни-биле холбаштыр бистиң кажыдалывысты үлөшкен «Шын» солунун редакциязының коллективинге, Монгуштарның, Ондарларның, Шойзаттарның, Улуг-Хемниң Хайыраканда малчын Дамдыннарның өгбүлелеринге, Чаа-Хөлде, Ак-Туругда, Булуң-Теректе, Шагаан-Арыгда, Кызылда, Бажың-Алаакта төрелдеривиске, кудаларывыска, эш-өөрүвүске берге үеде биске моральдыг болгаш материалдыг дузаны чедиргени дээш сеткиливис ханызындан четтиргенивисти илередип, черге чедир мөгөйдивис.

Уруу, уйнуктары, чоок кижилери.

Тыва Республиканың Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының депутаттары болгаш Аппарады Тываның күрүне университетинин ректору Сергей Октяевич Ондарга оон кады төрээн дуңмазы

Семис-оолдун

үр эвес аарааш, мөчээни-биле ханы кажыдалын илередип тур.

Тываның күрүне университетинин коллективи, башкылары болгаш студентилери университеттин ректору Сергей Октяевич Ондарга оон кады төрээн дуңмазы

Семис-оол Октяевич
ОНДАРНЫҢ

аар аарааш, элекке мөчээни-биле ханы кажыдалын илередип тур.

Тыва Республиканың Өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының яамызы Тываның күрүне университетинин ректору Сергей Октяевич Ондарга оон кады төрээн дуңмазы

Семис-оол Октяевич
ОНДАРНЫҢ

аар аарыгдан үр эвес аарааш, мөчээни-биле ханы кажыдалын илередип тур.

КЕЖИГЛЕР
ХАГДЫНГАНТР-ниң автомобиль
оруктарының
«Тываавтоорук»
эргелели

дош кыры-биле дараа-зында кижиглерге транспорт шимчээшкининиң хагдынганын сонургалдыг организацияларга дыңнадып тур:

Сарыг-Сеп — Владимирова автоорунда «Дерзиг-Аксы» дош кырының кежиин 2009 чылдың март 26-дан;

Шагаан-Арыг — Эйлиг-Хем автоорунда «Эйлиг-Хем» дош кырының кежиин 2009 чылдың март 26-дан;

Бояровка — Тоора-Хем автоорунда «Тоора-Хем» дош кырының кежиин 2009 чылдың март 26-дан;

Кызыл — Кара-Хаак автоорунда «Кара-Хаак» дош кырының кежиин 2009 чылдың март 26-дан эгелеп хагган.

Акционерлерниң чылдың ниити
хуралын эрттирериниң дугайында
ДЫҢНАДЫГ

1) Ниитилелдин долу ады болгаш ниитилелдин турар чери: **Кызыл хоорай, Калинин кудумчузу, 17, «Тувакомпосредкомпания» акционер ажык ниитилел.**

2) Чыышты эрттирериниң хеври: **Хурал.**

3) Чыышты эрттирер хүнү, чери база почта адреси (долдуртунган бюллетеньер чорударда): **2009 чылдың апрель 24-те 15.00 шакта «Тувакомпосредкомпания» ААН, Кызыл хоорай, Калинин кудумчузу, 17;**

почта индекси: **667010, Кызыл хоорай, Калинин кудумчузу, 17. (бүрүткелди 14.00 шакта эгелээр).**

4) Чылдың ниити хуралынга киржир эргелиг кижилерниң даңзызын тургузарының хүнү: **2009 чылдың март 10-дан соңгаарлатпас.**

5) Акционерлерниң ниити хуралының хүн айтырыы:

- ❖ Чиңгине директорнуң ниитилелдин ажыл-агыйының чыл түннелиниң дугайында отчету.
- ❖ Чылдың отчетун, чылдың саң-хөө отчетун, орулгалар болгаш карылгалар отчетун бадыйлаары.
- ❖ Хыналда комиссиязының отчету.
- ❖ 2008 чыл дээш акцияларга дивидендилерни төлээр.
- ❖ Ниитилелдин аудиторун бадыйлаары.
- ❖ Чиңгине директорну сонгууру.
- ❖ Ревизия комиссиязын сонгууру.
- ❖ Директорлар чөвүлелин сонгууру.
- ❖ Бадыйлаашкынның түннелиниң дугайында Саналга комиссиязының дыңнады.

6) Мөчээни билип алырының чуруму болгаш ону билип алырының адреси: **«Акционер ниитилелдер дугайында» федералдыг хоойлунун 52 чүүлүнүн 3-кү пунктузунун 3-кү абзазынга дүүштүр чорудар.**

Кызыл хоорай, Калинин кудумчузу, 17, «Тувакомпосредкомпания» ААН-ниң бухгалтериязы, тел. 5-46-80.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа.

Кол редактор С.С.МОНГУШ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор — 2-01-35, редакторунун оралакчызы — 2-19-87, тел: факс (394-22) 2-17-94, бухгалтерия — 2-17-91. e-mail: shyn@tuva.ru

КИЛДИСТЕР: ниитилел-политиктиг килдис — 2-18-10, культура, өөредилге — 2-03-88, чагаа — 2-03-87, көдээ ажыл-агый, очулга — 2-17-09, үлөтүр — 2-40-77. Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар. Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 2 ама.

Тираж 9320. Чагыг 31. Номерни парлалгаже дужааганы: график езугаар — 21.00, херек кырында — 20.00.

ШЫН

Индекс 667000.
Кызыл хоорай,
Красноармейская, 100.